

**TERI
PRAČET
ŠMRK**

Prevela
Nevena Andrić

■ Laguna ■

Naslov originala

Terry Pratchett
SNUFF

Copyright © Terry and Lyn Pratchett, 2011
First published as Snuff by Transworld Publishers,
a part of the Penguin Random House group of companies
Cover illustration copyright © Paul Kidby,
www.paulkidby.com

Translation copyright © 2020 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Robu... za ono između slobodnih dana
Emi... zato što mi je pomogla da razumem goblina
I Lin... zauvek

Goblini svet doživljavaju kroz kult – ili možda religiju – po imenu ungu. Ukratko, ova izuzetno složena religija, uglavnom usredsređena na ideju oživljavanja posle smrti, zasniva se na poimanju telesnih izlučevina kao svetih. Osnovno verovanje glasi ovako: sve što se izluči iz tela jednog goblina očigledno je nekada bilo njegov sastavni deo i stoga se prema tom materijalu mora postupati sa strahopoštovanjem i on se ima dolično čuvati, tako da se, kad za to dođe vreme, može sahraniti zajedno s vlasnikom. U međuvremenu se pohranjuje u ungu ćupovima, izuzetnim tvorevinama o kojima će biti reči kasnije.

Nakon kratkog zgađenog razmišljanja zaključujemo da nijedno stvorenje ne može ovo sprovesti u delo izuzev ako je veoma bogato, ima na raspolaganju poprilično mesta za skladištenje i komšije se ne bune.

Stoga se većina goblina pridržava nečega što nazivamo „ungu had“ – naime, običnijeg i ne tako strogog vida ungua – koji obuhvata vosak iz ušiju, odsećene nokte ruku i nogu i sline. Voda se, uopšteno uzev, ne smatra unguom, već nečim što prolazi kroz telo a da nikad ne postane deo njega: razlog tome je što, takoreći, nema uočljive razlike između vode pre i

one posle (što nam samo ukazuje na žalosno stanje vode koju oni pronalaze u svojim podzemnim jazbinama). Slično tome, izmet se smatra hranom koja je prosto prešla u drugačije stanje. Začudo, zubi uopšte ne zanimaju goblino, koji ih smatraju nekom vrstom gljiva, a značaj, čini se, ne pridaju ni kosi, koju, moramo napomenuti, retko kad imaju u većim količinama.

Ovde lord Vetinari, patricij Ank-Morporka, prestade sa čitanjem i zagleda se u prazno. Posle nekoliko sekundi dotičnu prazninu je popunilo obličje njegovog sekretara Drumknota (koji je, valja naglasiti, proveo čitavu karijeru trudeći se da se pretvori u nešto prazno i neprimetno koliko god da je to moguće ili nemoguće).

Drumknot reče: „Gospodaru, izgledate setno“, i na ovu izjavu prikači jedan nadasve tanan i vazdušast upitnik, koji postepeno ispari.

„Sav u suzama, Drumknote, sav u suzama.“

Drumknot prestade da briska prašinu s neprikosnovenom blistavog crnog lakiranog stola. „Pastor Ovas veoma ubedljivo piše, zar ne, gospodine...?“

„Istina, Drumknote, ali osnovni problem je i dalje tu: čovečanstvo će se možda i pomiriti s prisustvom patuljaka, trolova, pa čak i orka, ma koliko strašni oni ponekad bili; znaš li zašto, Drumknote?“

Sekretar pažljivo složi krpu za prašinu i zagleda se u tavanicu. „Usudio bih se nagađati, gospodaru, da u njihovom nasilju vidimo odraz sopstvenog?“

„Alal ti vera, Drumknote, još ću te pretvoriti u cinika! Grabljivci poštuju druge grabljivce, zar ne? Možda poštuju čak i lovinu: lav će možda leći sa jagnjetom, premda će posle toga verovatno samo lav ustati, ali lav neće leći s pacovom. Štetočine, Drumknote; čitavu jednu rasu smo sveli na štetočine!“

Lord Vetinari tužno zavrte glavom, a Drumknot budno primeti da su se prsti njegovog gospodstva po treći put tog dana vratili na stranicu pod naslovom *Ungu ćupovi*; on je – što je bilo krajnje neobično – pričao sam sa sobom, ili se bar tako činilo...

„Običaj je da ih goblin pravi sam za sebe, od bilo čega – od plemenitih minerala, preko kože, drveta, pa do kosti. Tu se mogu naći najkrhkije posude na svetu, tanke poput ljsuske jajeta. Pljačke goblinskih naseobina, koje u potrazi za ovim posudama izvode lovci na blago, kao i goblinski osvetnički poduhvati koji obično uslede, obojili su goblinsko-ljudske odnose, i to je tako ostalo sve do danas.“

Lord Vetinari se nakašlja i nastavi: „Drumknote, opet ću citirati pastora Ovsu: *Moram napomenuti da goblini žive na marginama, često zato što smo ih mi oterali onamo. Gde niko drugi ne može preživeti, oni preživljavaju. Pozdrav rasprostranjen među njima glasi 'vuci se', što znači 'izvuci se' to jest 'preživi'. Znam da smo im pripisivali najužasnije zločine, ali svet nikad nije bio blagonaklon prema njima. Valja reći da oni, nastanjeni tamo gde je jedva i moguće preživeti, razumeju užasnu algebru nužde, u kojoj nema mesta milosti, i, u vremena kada ih preka nužda na to natera, žene moraju da naprave ungu ćup zvan 'duša suza', najlepši od svih ćupova, ukrašen izrezbarenim cvetićima i okupan suzama.“*

Drumknot, koji je uvek precizno umeo da odabere trenutak, spusti šolju kafe pred gospodara baš kada je lord Vetinari završio rečenicu i podigao pogled. „'Užasna algebra nužde', Drumknote. E pa, bar to je naš fah, zar ne?“

„Uistinu, gospodine. Inače, gospodine, stigao nam je zvanični dopis od dijamantskog kralja trolova, u kom nam zahvaljuje što smo bili čvrste ruke kad je u pitanju ono s drogom. Svaka čast, gospodine.“

„Nije to bio nikakav ustupak“, primeti Vetinari i odmahnu rukom. „Drumknote, ti moje mišljenje znaš. Nemam ništa protiv toga da se uzimaju supstance od kojih se neko oseća bolje ili zadovoljnije ili, kad smo kod toga, zahvaljujući kojima vidi male ljubičaste vile kako plešu – ili čak opazi i svog boga, ako ćemo dotle da idemo. Njegov mozak, njegova stvar, na kraju krajeva, nije mozak društvena svojina – pod uslovom da čovek trenutno ne upravlja teškom mašinerijom. Međutim, prodavati trolovima drogu od koje im se rasprsne glava, to je prosto-naprosto ubistvo, a ono je izuzetno ozbiljan zločin. Sa zadovoljstvom mogu reći da se komandant Vajms potpuno slaže sa mnom.“

„Uistinu, gospodine; ako smem da vas podsetim, on će nas uskoro napustiti. Nameravate li da ga na neki način ispratite?“

Patricij odmahnu glavom. „Mislim da ne. Čovek je sigurno u velikom rastrojstvu i plašim se da bi moje prisustvo sve pogoršalo.“

Da li se to u Drumknotovom glasu osetila naznaka sažaljenja kada je rekao: „Ne krivite sebe, gospodaru. Na kraju krajeva, i vi i komandant ste u šakama više sile.“

Njegova milost vojvoda od Anka, komandant ankmorporške Gradske straže, ser Semjuel Vajms očajnički je gurao olovku u čizmu kako bi se počeo. Nije mu uspevalo. Nikad i nije. Od svih čarapa koje je imao svrbela su ga stopala. Po stoti put je razmišljao da saopšti supruzi kako štrikanje ne spada među njene izuzetno brojne darove. Ipak, to bi joj slomilo srce. Radije bi odsekao sebi stopalo.

Čarape su bile blaga jeza, međutim, toliko debele, čvornovate i kabaste da je morao kupovati čizme za pola stopala veće od noge. A radio je to zato što je Semjuel Vajms – čovek koji

nikad, vođen religijskim osećanjima, nije kročio u hram kakvog božanstva – elem, zato što je Vajms bukvalno obožavao leđi Sibil, i ne bi prošao ni dan a da se ne zgrane što i ona, čini se, isto to oseća prema njemu. On se njome oženio, a ona je njega pretvorila u milionera; zahvaljujući njoj, tužni, potišteni, cinični pandur bez prebijene pare sada je bio bogat i moćan vojvoda. Uspeo je da sačuva cinizam, doduše, i ni par volova na steroidima ne bi mogao isterati ono pandursko iz Sema Vajmsa; otrov se beše uvukao preduboko, obavio mu se oko kičme. I tako je Sem Vajms trpeo svrab i govorio sebi koliko je u stvari srećan.

Ipak, unesrećivala ga je, između ostalog, papirologija.

Papirologije je uvek bilo. Dobro je poznato da svaki pokušaj da se smanji papirologija samo dovede do još više papirologije.

Naravno, imao je on ljude koji se bave papirologijom, ali pre ili kasnije je morao bar da je potpiše i, ukoliko se ne ukaže nikakav način za bekstvo, čak i da je iščita. Tu nije bilo pomoći: u policijskom poslu uvek postoji šansa da sve ode u dve do tri lepe. Bilo je neophodno da se na papiru nađu inicijali Sema Vajmsa, koji obaveštavaju ceo svet da je to „sve“ – *njegovo* „sve“, te su zato i dotične dve-tri lepe takođe *njegove*.

Ipak, sada on zastade i kroz vrata viknu narednicu Guzičiću, koja mu je izigrala ađutantkinju.

„Vesela, ima li šta?“, upita on s nadom.

„Ne tako kako vi mislite, gospodine, ali sigurno će vam biti milo kad čujete ovo: malopre mi je preko škljockalica stigla poruka od privremenog kapetana Brancinija u Kvirmu, gospodine. Kaže da se fino snašao, gospodine, i da baš uživa u garnirungu*.“

---

* Profesionalna razmena s kvirmskom žandarmerijom bila je vrlo uspešna: oni su dobijali uputstva o pandurisanju a la Vajms dok je kapetan Emil, sa svoje strane, poboljšao hranu u Stražari na Trgu Pseudopolis do neprepoznatljivosti, premda jeste malo preterivao s garnirungom.

Vajms uzdahnu. „Još nešto?“

„Sve mrtvo da ne može biti mrtvije, gospodine“, reče patuljica i promoli glavu kroz vrata. „Zbog vrućine, gospodine; prevruće je da se biješ i previše si lepljiv da bi krao. Baš divno, jelda, gospodine?“

Vajms frknu. „Gde ima policajaca, ima i zločina, narednice, zapamti to.“

„Jeste, gospodine, znam, mada mislim da bi bolje zvučalo ako malo promenite red reči.“

„Nema šanse da se izvučem, a?“

Narednica Guzičica je izgledala zabrinuto. „Žao mi je, gospodine, mislim da nemate pravo žalbe. Kapetan Kerot će zvanično preuzeti vašu značku u podne.“

Vajms lupi šakom o sto i prasnu. „Ne zaslužujem da se ovako postupa prema meni nakon što sam ceo život posvetio ovom gradu!“

„Komandante, ako smem da kažem, zaslužujete mnogo više.“

Vajms se zavalio u stolici i zastenja. „Zar i ti, Vesela?“

„Gospodine, stvarno mi je vrlo žao. Znam da vam ovo teško pada.“

„Da me istisnu posle ovoliko vremena! A molio sam, tek da znaš, i to ne pada lako nekome kao što sam ja, u to budi sigurna. Molio!“

Na stepenicama se začuše koraci. Na Veseline oči, Vajms izvuče smeđi koverat iz fioke stola, ubaci nešto u njega, oblizga ga sa izvesnom žestinom, pa ga, zalepivši ga pljuvačkom, uz zveckanje baci na sto. „Eto“, reče kroza zube. „Moja značka, baš kao što je Vetinari naredio. Sâm sam je ostavio. Da ne pričaju posle da su mi je oduzeli!“

Kapetan Kerot kroči u kancelariju, načas se sagnuvši pri prolasku kroz vrata. U ruci je držao nekakav zavežljaj, a iza njega se guralo mnoštvo iscerenih pandura.

„Izvinite zbog ovoga, gospodine, naređenja odozgo i sve to. Ako vam je išta lakše, mislim da imate sreće što su u pitanju samo dve nedelje. U početku je govorila o mesec dana.“

On pruži Vajmsu zavežljaj i nakašlja se. „Komandante, ja i momci smo svi priložili pomalo“, reče uz usiljen kez.

„Najviše bih voleo nešto normalno, recimo 'vrhovni policajac'“, reče Vajms i dograbi zamotuljak. „Znaš, nešto sam mislio: ako ih pustim da mi dodele dovoljno titula, na kraju ću dobiti i neku podnošljivu.“

On pocepa paket i, na sveopštu zabavu pritajenih posmatrača, izvuče veoma malu i veoma šarenu kanticu i istu takvu lopaticu.

„Gospodine, znamo da ne idete na more“, poče Kerot, „ali...“

„Voleo bih da idem na more“, požali se Vajms. „Na moru ima brodoloma, ima krijumčara, davljenika i zločina! Ima nečeg zanimljivog!“

„Gospodine, leđi Sibil kaže da ćete i ovako imati koječime da se zabavite“, reče Kerot.

Vajms nešto progunđa. „Na selu! Šta ima zabavno na selu? Znaš li zašto se to zove selo, Kerote? Zato što tamo nema ničega osim poganog drveća, koje kao treba da je nešto posebno, ali je u stvari samo malo tvrđi korov! Dosadno je! Kao beskrajno nedeljno popodne! I moraću da se susrećem s plemstvom!“

„Gospodine, biće vam lepo. Nikad niste uzeli slobodan dan ako niste bili povređeni, bar ne da ja znam“, reče Kerot.

„A čak i tada neprestano brine i gunđa“, reče jedan glas s vrata. Pripadao je leđi Sibil Vajms, i Vajms shvati da pomalo zamera svojim ljudima što je baš do te mere slušaju. Voleo je on leđi Sibil do izbezumljenja, naravno, ali nije mogao a da ne primeti kako u današnje vreme njegov sendvič sa slaninom, zelenom salatom i paradajzom više nije, po starom dobrom običaju, sendvič sa **slaninom**, paradajzom i zelenom

salatom, već je postao sendvič sa zelenom salatom, paradajzom i slaninom. A sve to zbog zdravlja, naravno. Bila je to zavera. Kako to da nikad ne otkriju neku nezdravu povrćku, a? I šta fali moći s lukom, kad smo kod toga? Sadrži luk, pa zar ne? Od luka se prdi. A to je zdravo, je l' tako? Sasvim sigurno je to negde pročitao.

Odlazi na dvonedeljni *odmor*, gde će mu žena nadgledati svaki obrok. O tome je bilo neizdrživo razmišljati, a ipak je razmišljao. A tu je bio i mali Sem, koji je rastao kao iz vode i sve ga je zanimalo. Odmor na čistom vazduhu će mu koristiti, kako je kazala njegova majka. Vajms nije protivrečio. Nije bilo svrhe protivrečiti Sibil, jer čak i kad pomisliš da si pobedio, ispostavilo bi se, kao kakvom čarolijom zabranjenom za muževe, da si zapravo bio nadasve loše obavešten.

Barem mu je bilo dozvoljeno da ode iz grada u sopstvenom oklopu. On je bio deo njega, podjednako vremešan i olupan kao i on sam, samo što su se, u slučaju oklopa, ulubljenja mogla ispraviti čekićem.

Sa sinom na krilu, Vajms je piljio u grad koji je ostajao za njim dok je kočija jurila prema dvonedeljnom pastoralnom knjavanju. Osećao se kao izgnanik. Ipak, ako pogleda na to s vedrije strane, u gradu će sigurno doći do nekog jezivog ubistva ili užasne krađe, što će, zarad morala, koji je *veoma važan*, zahtevati njegovo prisustvo na čelu straže. Mogao se bar nadati.

Još otkako su se venčali, Sem Vajms je znao da njegova žena poseduje seosko imanje. Znao je to, između ostalog, zato što ga je dala njemu. Zapravo, ona je sve porodične posede – jer dotična porodica se trenutno sastojala samo od nje – prepisala na njegovo ime, u staromodnom ali nekako

dražesnom uverenju da muž treba da se bavi posedovanjem*. Navaljivala je.

S vremena na vreme, zavisno od godišnjeg doba, u njihov ankmorporški dom na Kolačarskoj aveniji pristigla bi, čak iz seoske kuće, kola natovarena voćem i povrćem, sirom i mesom; svim tim plodovima imanja koje on nikad nije video. Nije se radovao ni što će ga videti sada. O seoskim predelima je znao jedno: šljiskaju pod nogama. Dobro, jeste, i većina ankmorporških ulica šljiska pod nogama, ali, pa, to je ono pravo, kršteno šljiskanje, po kom je šljiskao još otkako je prohodao i, neizbežno, proklizao.

Kuća se zvanično zvala Krandels, ali su je svi zvali Remkin hol. Navodno su joj pripadali i kilometar i po potoka punog pastrmki i, koliko se Vajms sećao iz imovinskih papira, neka kafana. Vajms je razumeo kako možeš posedovati kafanu, ali mu nije bilo jasno kako se tačno poseduju potok i pastrmke, jer, ako je *ovo* tvoj deo, on je već na tvoje oči odžuborio nizvodno, pa zar ne? To znači da upravo sada neko drugi peca u tvojoj vodi, gad jedan! A ovaj deo koji je sada pred tobom donedavno je pripadao onom čovi uzvodno; debeli komšija, podbuli plutokrata, sad verovatno smatra da si ti nekakav lovokradica, gad drugi! A ribe plivaju na sve strane. Otkud znaš koje su tvoje? Možda imaju žig – Vajmsu je to zvučalo vrlo seoski. Kad boraviš na selu, moraš stalno biti na oprezu; za razliku od grada.

Vrlo neobično, lord Vetinari se smejavao naglas. Gotovo s pravim-pravcatim likovanjem zbog propasti neprijatelja on

---

* I stoga treba sa zadovoljstvom da dopusti da ga blago istisnu na drugo mesto kad je reč o donošenju svih odluka u domaćinstvu. Ledi Sibil je smatrala kako je reč njenog dragog muža zakon za Gradsku stražu, dok je za nju samu ona bila tek uljudan predlog koji će ona iz učtivosti uzeti u razmatranje.

tresnu na sto primerak *Ankmorporških novosti*, otvoren na stranici sa ukrštenicom. „Gipir; šipka sa istaknutim šarama, ispuščen vez! Madam, možete da mi pljunete pod prozor!“

Drumknot, koji je pažljivo slagao dokumentaciju, osmehnu se i reče: „Opet pobeda, gospodaru?“ Vetinarijev rat s glavnom sastavljačicom ukrštenica *Ankmorporških novosti* bio je dobro poznat.

„Malo je popustila, čini mi se“, reče Vetinari i zavali se u stolici. „Drumknote, šta ti je to?“ On pokaza na debeljuškast smeđ koverat.

„Značka komandanta Vajmsa, gospodine; predao mi ju je kapetan Kerot.“

„U zatvorenom kovertu?“

„Da, gospodine.“

„Onda Vajmsova značka nije unutra.“

„Nije, gospodine. Nakon pažljivog ispitivanja koverta vrškovima prstiju može se zaključiti da on sadrži praznu limenu burmuticu marke 'dvostruki grom'. Ovaj zaključak sam potvrdio tako što sam ga ovlaš omirisao, gospodaru.“

Još čio, Vetinari reče: „Kapetan je toga sigurno bio svestan, Drumknote.“

„Da, gospodine.“

„Naravno, to bi baš ličilo na komandanta“, reče Vetinari, „on je takav kakav je, a ko bi i poželeo da je drugačiji? Dobio je malu bitku, a čovek koji dobija male bitke u dobrom je položaju da dobije i velike.“

Što je bilo donekle neobično, Drumknot je malo oklevao pre nego što je rekao: „Da, gospodine. Kad smo kod toga, *ledi Sibil* je predložila odlazak na selo, zar ne?“

Vetinari izvi obrvu. „Naravno, naravno, Drumknote. Ne mogu ni zamisliti ko bi i posumnjao na nešto drugo. Hrabri

komandant je čuven po posvećenosti poslu. Ko bi ga, izuzev voljene supruge, mogao ubediti da je nekoliko veselih nedelja na selu prava stvar za njega?“

„Zaista, ko?“, kaza Drumknot, i ne reče ništa više pošto nije bilo svrhe. Činilo se da njegov gospodar ima obaveštajne izvore nedostupne čak i samom Drumknotu, ma koliko se ovaj trudio; jedino su bogovi sveti mogli znati ko sve cunja uz dugačke stepenice u tami. I tako se život u Duguljastoj kancelariji sastojao od spleta tajni, sitnih obmana i novčanih naknada, a istina je mogla biti svih duginih nijansi. Znao je sve to zato što je i sam imao nimalo beznačajnu ulogu u ovom spektru boja. Ipak, znati sve što lord Vetinari zna i šta *tačno* misli bilo bi psihološki neizvodljivo; mudar čovek bi to prihvatio i nastavio da zavodi dokumenta.

Vetinari ustade i zagleda se kroz prozor. „Ovo je grad prosjaka i lopova, Drumknote. Ponosim se činjenicom da su naši možda najveštiji na svetu. Zapravo, da postoji nešto poput regionalnog takmičenja u lopovluku, Ank-Morpork bi odneo prvu nagradu, a verovatno i sve tuđe novčanike. Krađa ima svrhu, Drumknote, ali čovek se ne može oteti utisku da se – premda je ponešto po samoj svojoj prirodi nedostupno običnom čoveku – izvesne stvarčice ne smeju dopuštati bogatima i moćnima.“

Nekom sa strane bi se činilo da Drumknot razume gospodarove misaone procese kao kakvom čarolijom, ali čudo jedno šta ste sve mogli napabirčiti samo ako obratite pažnju šta lord Vetinari čita i slušate njegova naizgled nepovezana zapažanja, pa sve to spojite s trenutnim problemima i brigama, onako kako je to umeo samo Drumknot. On reče: „Gospodaru, je l' o krijumčarenju reč?“

„Baš tako, baš tako. Ne smeta meni krijumčarenje. Ono razvija u nama lepe osobine poput preduzimljivosti, dovitljivosti

i veštine skrivanja. Vrline koje valja podsticati kod običnog čoveka. Zapravo, uglavnom je neškodljivo, a dopušta prosečnom građaninu da oseti ono sitno, uzbudljivo zadovoljstvo. Svako treba s vremena na vreme da prekrši zakon na kakav nebitan i opojan način, Drumknote. To je čin mentalne higijene.“

Drumknot, čije je moždano čistunstvo bilo zaista besprekorno, reče: „Pa ipak, gospodine, dažbine se moraju nametati i izmirivati. Grad raste. Sve to mora da se plati.“

„Istina“, reče Vetinari. „Mogao sam ja štošta da oglobim, ali sam rešio da oglobim nešto bez čega se bez po muke može živeti. Gotovo da i ne izaziva zavisnost, zar ne?“

„Neki tako misle. Javilo se izvesno omanje nezadovoljstvo, gospodine.“

Vetinari nije dizao pogled s dokumentacije. „Drumknote“, reče. „I sam život izaziva zavisnost. Ako se ljudi budu previše žalili, moraću da im skrenem pažnju na tu činjenicu.“

Patricij se opet osmehnu i sklopi šake. „Ukratko, Drumknote, izvesnu količinu neškodljivog razbojništva među nižim staležima možemo, zarad dobrobiti grada, posmatrati s blagonaklonošću čak i ako je ne smemo neposredno podsticati, ali šta ćemo kada se bogataši i plemići late zločina? Uistinu, ako siromašak provede godinu dana u zatvoru zato što je krao zbog gladi, koliko visoka treba da su vešala s kojih će visiti bogataš koji prekrši zakon iz pohlepe?“

„Ponovo bih naglasio, gospodine, da ja sve svoje spajalice sam kupujem“, reče Drumknot žustro.

„Naravno, ali sa zadovoljstvom mogu reći da je tvoj um tako besprekorno čist da se svetluca.“

„Čuvam i račune, gospodine“, nije odustajao Drumknot, „za slučaj da poželite da ih pregledate.“ Načas je vladala tišina, a onda on nastavi. „Komandant Vajms je sigurno već uveliko na putu za Hol, gospodaru. Možda se to ispostavi kao srećna okolnost.“

Vetinarijevo lice je bilo bezizražajno. „Istina, Drumknote, istina.“

Do Hola se putovalo jedan ceo dan, što na kočijaškom znači dva dana s noćenjem u gostionici. Vajms je sve vreme provodio osluškujući juri li za njima konjanik iz grada sa žarko priželjkivanim vestima o strašnoj katastrofi. Ank-Morpork je takve katastrofe isporučivao maltene po komad na sat, ali sada, začudo, nije priskočio da izbavi svog očajnog sina u ovom času vegetativnosti.

Sunce je baš zalazilo nad dotičnim sinom kada se kočija zaustavila pred kapijom. Sekundu-dve kasnije, jedan star – izuzetno star – čovek stvorio se niotkuda i vrlo pompezno otvorio kapiju, pa, dok je kočija prolazila, stao u stav mirno, sav ozaren što je tako dobro obavio posao. Kad je ušla, kočija stade.

Sibil, koja je dotad čitala, podgurnu muža i, ne dižući pogled s knjige, reče: „Običaj je da gospodin Kovčeg dobije koju paricu. U stara vremena moj deda je u kočiji držao mali mangal na ugalj, znaš, navodno da bi se grejao, ali uglavnom da bi sasvim usijao novčiće pre nego što ih mašicama dobaci vrataru. Navodno na sveopštu zabavu i radost, bar po dedinim rečima; ipak, to više ne radimo.“

Vajms je preturao po torbi u potrazi za sitnišem, a onda je otvorio vrata kočije i sišao, na preneraženje gospodina Kovčega, koji uzmače u gusto šipražje, gledajući u Vajmsa kao životinja saterana u čošak.

„Baš lepo, gospodine Kovčeže, odlično ste podigli rezu, alal vam vera.“ Vajms mu pruži novčić, a gospodin Kovčeg ustuknu još više; po držanju sudeći, samo što nije šturnuo. Vajms čvrknu novčić u vazduh, a preplašeni čovek ga uhvati, vešto otpljunu na njega i izgubi se u okolnom krajolik. Vajms je stekao utisak da mu zamera što novčić nije zacvrčao.

„Kad su tvoji prestali da slugama bacaju vruće pare?“, upita kad se opet smestio na sedište, a kočija pošla dalje.

Sibil spusti knjigu. „Moj otac je to zabranio. Majka se žalila. Vratari isto.“

„Mogu misliti!“

„Ne, Seme, žalili su se što smo odustali od tog običaja.“

„Ali ponižavajući je!“

Sibil uzdahnu. „Da, Seme, znam, ali tako su dobijali džabe pare, znaš. U doba mog pradede, ako je bilo posla, čovek je mogao da zaradi šest penija na dan. A pošto je starkelja bio skoro neprestano nacvrckan od ruma i brendija, vrlo često bi im dobacio i po dolar. Mislim, onakav pravi, starinski dolar od čistog zlata. Od toga se moglo lepo živeti godinu dana, naročito ovde.“

„Da, ali...“, zausti Vajms, ali ga žena ućutka osmehom. Imala je naročit osmeh za ovakve prilike, srdačan, prijazan i isklesan od kamena. Morao si da prestaneš s pričom o politici ili bi naleteo pravo na njega, i ne bi ga time nimalo oštetio, samo bi se ti povredio. Sem Vajms, koji se naučio da bude mudar, ograniči se na zurenje kroz prozor.

Pošto je kapija ostala daleko za njima, uporno je, u svetlosti na izmaku, pogledom tražio veliku kuću koja se, po svemu sudeći, morala nalaziti u središtu svega ovoga, i nije je našao sve dok nisu otkloparali duž jednog drvoreda, mimo nečega što bi kakav bedni stihoklepac nazvao „livadama bujnim“, po kojima su bile posute ovce – Vajms je bio gotovo siguran da su to ovce – pa prošli kroz nacifranu šumicu, i onda stigli do mosta koji ne bi mnogo upadao u oči ni u gradu.* Most se protezao preko, kako je Vajms isprva pomislio, ukrasnog

---

* Dobro, ako se ne računa niz umetničkih golih žena duž ograde. Držale su urne u rukama; urne znače umetnost.

jezera, ali se ispostavilo da je posredi vrlo široka reka; dok su, u dostojanstvu i raskoši, kloparali preko njega, Vajms vide velik brod na nevidljiv pogon, koji je, po mirisu sudeći, imao nekakve veze s kravama. U tom trenutku mali Sem reče: „One tete nemaju odelo! Jesu li pošle na kupanje?“

Vajms odsutno klimnu glavom, jer buljuk golih žena nije nešto o čemu biste poželeli da raspravljate sa šestogodišnjim dečakom. U svakom slučaju, još je bio usredsređen na brod oko kog se penila bela voda; mornari na palubi uputiše nešto – verovatno nekakav nautički pozdrav – leđi Sibil ili, može biti, nekoj goloj ženi.

„Ovo *jeste* reka, zar ne?“, zapita Vajms.

„To je Tabak“, reče leđi Sibil. „U nju se ulivaju sve vode iz Zemlje oktarinske trave, i teče čak do Kvirma. Ako se dobro sećam, međutim, najčešće je zovu 'Stara izdajnica'. Mušičava je, ali ja sam volela onakve lađice kad sam bila dete. Stvarno su baš slatke.“

Kočija otandrka do kraja mosta, pa uz dug kolski prilaz do, da, seoske kuće, koju, pomisli Vajms, verovatno tako zovu zato što je velika kao celo selo. Na travnjaku je stajalo krdo jelena, a veliko krdo ljudi se guralo oko – očito – glavnog ulaza. Nezgrapno su probali da se postroje u dve vrste, kao da su na venčanju. Bila je to, zapravo, nekakva počasna straža – sigurno ih je bilo više od tri stotine, od baštovana do poslužitelja – i svi su se trudili da se osmehuju, premda im nije baš polazilo za rukom. Sve to zajedno je podsetilo Vajmsa na stražarsku paradu.

Dvojica slugu se sudariše u pokušaju da postave stepenik pored kočije, a Vajms potpuno upropasti trenutak tako što izađe kroz vrata s druge strane, a zatim spusti i Sibil na zemlju.

Usred napete svetine nalazilo se jedno prijateljsko lice, a ono je pripadalo Vilikinsu, Vajmsovom gradskom batleru i

slugi za raznorazne potrebe. Vajms je, barem što se toga tiče, bio nepokolebljiv. Ako ide na selo, vodi i Vilikinsa. Ukazao je ženi na činjenicu kako Vilikins *sasvim sigurno* nije policajac, pa to, dakle, nije isto kao da si doneo deo posla kući. I to je bila istina. Vilikins *nipošto* nije bio policajac, pošto policajci uglavnom ne znaju kako da iseku čoveka polomljenom flašom a da ne povrede sopstvene šake ili kako da naprave oružje za ograničeno i strogo usmereno uništenje od najobičnijeg kuhinjskog pribora. Vilikins je imao mračnu prošlost, i to se videlo kad god dođe vreme da se seče ćurka. Sada mali Sem, na prizor njegovog ožiljkovitog ali poznatog osmeha, potrča duž reda kolebljivih zaposlenih i zagrlj batlerova kolena. Što se Vilikinsa tiče, on je obrnuo malog Sema naglavačke i zavrteo ga, a zatim ga nežno spustio nazad na šljunčanu stazu; čitav taj postupak do neba je zabavio šestogodišnjeg dečaka. Vajms je verovao Vilikinsu. Inače je verovao retko kome. Posle toliko godina pandurisanja postaneš prilično izbirljiv.

On se nagnu prema ženi. „Šta sad treba da radim?“, šapnu, pošto su ga nizovi zabrinutih poluosmeha izbacivali iz koloseka.

„Šta god hoćeš, dušo“, reče ona. „Ti si gazda. Ti valjda obavljaš smotru Straže?“

„Da, ali tamo znam ko je ko, i ko je kog čina i, pa, sve to! U gradu nikad nije bilo ovako!“

„Da, dušo, zato što u Ank-Morporku svi znaju ko je komandant Vajms.“

Dobro, sigurno ne može biti naročito teško. Vajms priđe čoveku sa otrcanim slamnatim šeširom, lopatom i, kada mu je Vajms prišao, potisnutim strahom još i gorim od onog koji je osećao sam Sem Vajms. Vajms mu pruži ruku. Čovek ju je posmatrao kao da nikad u životu ruku nije video. Vajms uspe da izusti: „Zdravo, ja sam Sem Vajms. A ti?“

Čovek kom se obratio osvrtao se u potrazi za pomoći, podrškom i uputstvima šta da radi, ili za kakvom prilikom za bekstvo, ali ništa od toga; svetina je bila samrtnički tiha. On reče: „Vilijam Batler, ako vaša milost izvoli.“

„Vilijame, milo mi je što smo se upoznali“, reče Vajms, pa opet pruži ruku, od koje Vilijam gotovo uzmače, ali je onda prihvati dlanom koji je na dodir nalikovao prastaraj kožnoj rukavici.

Pa dobro, pomisli Vajms, nije ovo tako strašno; i kroči na nepoznatu teritoriju rečima: „A šta radiš ovde, Vilijame?“

„Baštovan sam“, jedva izgovori Vilijam, pa odiže lopatu od zemlje između sebe i Vajmsa, i kao vid odbrane i kao dokaz sopstvene verodostojnosti. Pošto ni Vajms nije imao pojma šta radi, on reši da opipa metalni deo prstom i promumla: „Lepo je održavaš, vidim. Alal ti vera, gospodine Batleru.“

Kad ga neko kucnu po ramenu, on poskoči, a njegova žena reče: „Alal vera i tebi, dušo, ali treba samo da se popneš uz stepenice i čestitaš batleru i domaćici kuće što je osoblje izašlo u ovolikom broju. Ako sa svakim budeš ćaskao, ostaćemo ovde ceo dan.“ I s tim rečima ledi Sibil čvrsto uhvati muža za ruku i povede ga uz stepenice između nizova iskolačenih očiju.

„Dobro“, šapnu on, „sluge, kuvarice i baštovane prepoznajem, ali ko su oni tipovi u debelim sakoima, s polucilindrima? Imamo sopstvene seoske žandare?“

„Iskreno sumnjam, dušo. To su zapravo lovočuvari.“

„Čudno im stoje oni šeširi.“

„Misliš? Zapravo ih je osmislio lord Polucilindar kako bi zaštitio svoje lovočuvare od surovih napada lovokradica. Izuzetno su otporni, kako čujem, premda čovek nikad ne bi rekao, i mnogo bolji od čeličnih kaciga zato što nema one grozne zvonjave u ušima.“

Očevidno nesposobni da prikriju nezadovoljstvo što je novi gospodar rešio da se rukuje s tamo nekim baštovanom pre nego što se obratio njima, glavni batler i domaćica kuće, oboje obdareni tradicionalnim obimom i ružičastim tenom, bili su svesni da gospodar nije došao do njih, pa su, primeti on, krenuli oni prema njemu onoliko brzo koliko su ih kratke nožice nosile.

Znao je Vajms kako živi posluga, nego šta nego jeste! Ne tako davno, kad pozovu policajca u bogatašku kuću, poslali bi ga na zadnja vrata i naložili mu da odvuče sa sobom uplakanu sobaricu ili ne tako bistrog čistača cipela, bez dokaza optužene da su ukrali prsten ili četku srebrne drške, koje će gospodarica kuće verovatno naći kasnije, možda kad iskapi džin do kraja. Nije trebalo da panduri služe za to, premda su, naravno, panduri *upravo* za to služili. Reč je bila o povlašćenosti; mladi Vajms tek što beše zaradio za prvi par policijskih čizama kada mu je narednik objasnio šta to znači. To je označavalo privatni zakon. U to doba uticajnom čoveku se svašta dopuštalo ukoliko ima odgovarajući naglasak, odgovarajući grb ili odgovarajuće pajtaše, a mladi policajac koji se pobuni mogao je ostati i bez posla i bez preporuka.

Danas stanje nije bilo ni slično.

Ipak, u to doba je mladi Vajms glavnog batlera smatrao za dvostrukog izdajnika, koji je izneverio obe strane, i stoga krupni čovek u crnom fraku sada zaradi pogled koji je prosvrdlao pravo kroz njega. Činjenica da je malčice klimnuo Vajmsu glavom uopšte nije pomogla. U Vajmsovom svetu ljudi su salutirali.

„Ja sam Srebren, vaša milosti, glavni batler“, iznese čovek s pažnjom i prekorom u glasu.

Vajms ga istog časa ščepa za ruku i srdačno je prodrma. „Milo mi je, gospodine Srebrene!“

Batler se lecnu. „Srebren, gospodine; nisam gospodin.“

„Izvinite, *gospodine* Srebre. A kako vam je ime?“

Batlerov izraz lica bio je čista zabava. „*Srebre*, gospodine! Samo Srebre!“

„E pa, gospodine Srebre“, reče Vajms, „moje religijsko uverenje je da smo ispod pantalona svi isti.“

Drvenog lica, batler reče: „Može biti, gospodine, ali ja sam i uvek ću, komandante, biti Srebre. Prijatno veče želim, *vaša milosti*“ – batler se okrenu – „i dobro veče, leđi Sibil. Siguran sam da niko iz porodice nije odsedao kod nas već sedam ili osam godina. Možemo li očekivati posete i ubuduće? I ako smem, predstavio bih vam svoju suprugu, gospođu Srebre, domaćicu kuće, koju, mislim, ne znate odranije?“

Vajms nije mogao a da ne prevede ovu omanju govoran-ciju kao: *Nervira me što nisi obratio pažnju na mene, nego si se rukovao s baštovanom...* što, iskreno, nije bilo namerno. Vajms se rukovao s baštovanom iz najčistijeg, nesavladivog užasa. Prevod se nastavlja: *A sad se brinem da nam od sada pa nadalje život više neće biti onako lagodan.*

„Čekajte“, reče Vajms, „moja žena je 'njena milost', tek da znate, a to je malo iznad 'leđi'. Sib... njena milost me je naterala da proučim tabelu.“

Leđi Sibil je poznavala muža isto onako kao što ljudi nastanjeni pored vulkana nauče da razlikuju raspoloženja svog suseda. Najvažnije je bilo izbeći erupciju.

„Seme, sve sluge u obe kuće zovu me leđi Sibil otkako sam bila devojčica, i zato smatram da je leđi Sibil moje ime, barem među ljudima koje sam počela smatrati prijateljima. Znaš to!“ I, dodade ona za sebe, svi mi imamo razne sitne, čudne navike, Seme, čak i ti.

Pošto je ostavila ovaj namirisani prekor da lebdi u vazduhu, leđi Sibil se rukovala s domaćicom kuće, pa se okrenula sinu. „Ti ćeš, Seme, posle večere pravo u krevet. Bez prepirke.“

Kada je društvanice kročilo u predvorje – ili, bolje reći, oružarnicu – Vajms počeo da se osvrće. U očima jednog policajca to će uvek biti oružarnica, premda za Remkinove, koji su na svaki zid pokačili mačeve, halebarde, sablje, buzdovane, duga koplja i štitove, zbirka nesumnjivo nije bila ništa drugo do neka vrsta starinskog nameštaja. Usred svega toga nalazio se ogromni grb Remkinovih. Vajms je već znao kako glasi moto: *Čuvamo ono što je naše*. Recimo da su... suptilno nagovestili šta su hteli da vam stave do znanja.

Uskoro je leđi Sibil već poslovala po ogromnoj vešernici i sobi za peglanje sa služavkom Čistunom, koju su, na Vajmsovo navaljivanje, unajmili kada se rodio mali Sem, i koja je, po njegovom i ženinom mišljenju, bila u dosluhu s Vilikinsom, premda su mogli samo nagađati o čemu se oni to doslušuju. Dve žene su bile zaokupljene ženskom rasonodom, koja se sastojala od vađenja odeće iz nečega i stavljanja u nešto drugo. To je moglo da potraje, a podrazumevalo je i ceremoniju dizanja ovoga ili onoga prema svetlu i tihog uzdisanja.

Pošto nije imao šta drugo da radi, Vajms se uputio prema velelepnom ulaznom stepeništu da pripali cigaru. Sibil je bila neumoljiva kada je u pitanju pušenje u kući. Jedan glas iza njega reče: „Gospodine, ne morate ovako. U Holu postoji vrlo lep salon za pušenje, sadrži i ventilacioni sistem na navijanje, vrlo gospodski, gospodine; redak prizor, verujte mi.“ Vajms poslušno pođe za Vilikinsom.

Salon za pušenje *jeste* bio vrlo lep, mislio je Vajms, premda je imao ograničeno lično iskustvo na tom polju. U prostoriji se nalazio i velik bilijarski sto, a ispod i podrum s više alkohola nego što lećeni alkoholičar treba da vidi za života.

„Nismo im rekli da ja ne pijem, jelda, Vilikinse?“

„O, jesmo, gospodine. Srebrnik kaže da ovde, u Holu, smatraju da je umesno – mislim da se tako izrazio – imati pun podrum za slučaj posete.“

„E pa, Vilikinse, ako mene pitaš, šteta da propustimo priliku; dakle, samo izvoli, sipaj sebi piće.“

Vilikins vidno ustuknu. „Ma ne, gospodine, nipošto, gospodine.“

„Zašto ne, čoveče božji?“

„To se naprosto ne sme, gospodine. Smejala bi mi se cela Liga džentlmena koji rade za druge džentlmene kad bih se drznuo da popijem piće s poslodavcem. To bi značilo da ne znam gde mi je mesto.“

Ovo je uvredilo Vajmsa sve do njegove klimavo egalitarnističke srži.* On reče: „Znam ja gde ti je mesto; kad dođe stani-pani, mesto ti je tamo gde i meni.“

„Slušajte, gospodine“, reče Vilikins, maltene kao da ga preklinje. „Bar s vremena na vreme moramo se pridržavati izvesnih pravila. Dakle, sada neću piti s vama pošto nije Prašćićni dan niti se rodio naslednik – to bi bile dozvoljene prilike – nego ću se držati prihvatljivog rešenja, to jest sačekaću da odete u krevet pa onda popiti pola flaše.“

Pa dobro, pomisli Vajms, svi mi imamo svoje smešne mušice, premda pojedine Vilikinsove i nisu bile tako smešne ako se naljuti na vas u mračnoj uličici; ipak, razvedrio se dok je posmatrao Vilikinsa kako pretura po dobro snabdevenom koktel-ormariću i vrlo precizno ubacuje ovo i ono u staklenu posudu za mućkanje koktela.**

Ne bi trebalo da je moguće napraviti piće bez alkohola koje postiže slično što i alkohol, ali među veštinama koje je

---

* Bilo je to zeznuto; u Vajmsovim očima svi ljudi su bili jednaki, ali, pa sad, naravno da narednik nije jednak kapetanu, a kapetan nije jednak komandantu, a što se kaplara Nobija Nobsa tiče... elem, niko nije mogao biti jednak kao kaplar Nobi Nobs.

** Metal u ovom slučaju ne bi bio odgovarajući... a ni bezbedan.

Vilikins s godinama stekao, ili možda pokrao, bila je i sposobnost da od najobičnijih kuhinjskih sastojaka smučka potpuno bezalkoholnu smešu obdarenu svim onim što inače želite kad pijete piće. Bili su tu tabasko, krastavac, đumbir i čili, a dalje od toga je bilo najbolje ne zabadati nos.

Prezadovoljan, s pićem u ruci, Vajms se zavalio i reče: „Vilikinse, je l' ovdašnje osoblje u redu?“

Vilikins progovori tiše. „Ma kraduckaju na sitno, gospodine, ali ništa više nego što je, po mom iskustvu, uobičajeno. Uvek će neko nešto maznuti, tako je to na ovom poslu i na ovom svetu.“

Vajms se osmehnu na Vilikinsov upadljivo drven izraz lica i, zarad skrivenog slušaoca, glasno reče: „Dakle, taj Srebrren je savestan čovek, je li? Milo mi je što to čujem.“

„Meni deluje pouzdano, gospodine“, reče batler, pa zakoluta očima i pokaza prstom prema maloj rešetki u zidu: otvoru čuvenog ventilacionog sistema, kom je svakako bio potreban i čovek iza kulisa da navija mehanizam, a zar bi ijedan glavni batler vredan sopstvene stomačine propustio priliku da proveri šta novi gospodar misli? Bi, šipak.

Tako je to u ovom poslu, a? Naravno da ovi ovde skidaju kajmak. Ne trebaju ti čak ni dokazi. Takva je ljudska priroda. Nije se usuđivao da navaljuje, ali je stalno predlagao Sibil da se kuća zatvori i proda nekome ko zaista želi da živi u – kako je čuo – škriptavoj ledenoj zgradurini u koju bi stao čitav puk vojske. Nije htela ni da čuje. Pamtila ju je iz detinjstva, i to po lepom, tako je kazala; sećala se kako se pentrala po drveću, plivala i pecala na reci, brala cveće, pomagala baštovanima i bavila se sličnim veselim ruralnim poduhvatima koji su Vajmsu bili daleki kao mesec, pošto je *njemu* u ranoj mladosti glavna zanimacija bilo ostajanje u životu. *Moglo* se pecati u reci Ank ako paziš da ti se ništa ne zakači na udicu.

Zapravo, čudo jedno šta si sve mogao zakačiti ako dopustiš da ti samo jedna kap Anka pređe preko usana. A što se izleta tiče, u Ank-Morporku si ponekad izletao sam, a ponekad su te izbacivali naglavačke.

Dan je bio naporan, a spavanje u gostionici ga nije okrepilo i odmorilo, ali pre nego što je legao u ogromni krevet, Vajms je otvorio prozor i zagledao se u noć. Vetar je mrmorio u drveću; Vajms je na drveće gledao sa izvesnim neodbravljanim, ali Sibil ga je volela i to je bilo to. Kojekakva stvorenjca čije bi postojanje radije prenebregao šušketala su, hučala, ćeretala i neobjašnjivo mahitala u tami, tamo napolju. Nije znao šta su i nadao se da nikad neće ni saznati. Kako čovek da zaspi uz takve zvukove?

Pridružio se ženi u krevetu i neko vreme se bacakao naokolo dok je nije našao, a onda se umirio. Naložila mu je da ostavi prozor otvoren kako bi se nadisali navodno sjajnog čistog vazduha, i Vajms je žalostivo ležao i naprezao sluh u potrazi za umirujućim zvucima pijanca koji se vraća kući ili prepirke s vlasnikom ulične nosiljke zbog povračke na jastucima, te za povremenim uličnim svađama, domaćinskim nemirima ili čak prodornom vriskom, a sve to ispresecano zvonjavom gradskih časovnika, čuvenih po tome što nijedan nikad nije pokazivao isto vreme kao ostali; bilo bi tu još pri-tajenijih šumova, poput potmulog tandrkanja medenih kolicca, pomoću kojih su sakupljači noćnog otpada Harija Kinga obavljali nužni posao nakon što drugi prosto obave nuždu. A najbolji od svega bio bi povik noćnog stražara na kraju ulice: *Dvanaest je sati i sve je u redu!* Ne tako davno, svakom ko to pokuša ukrali bi zvono, kacigu i verovatno i čizme pre nego što odjek zamre. Ali ne više! A, ne! Ovo je bila savremena Straža, Vajmsova Straža, i svako ko zlonamerno presretno

stražara u patroli začuo bi pištaljku, i uskoro bi shvatio sledeće: ukoliko će i biti šutiranja po ulici, svakako niko neće šutirati stražara. Stražar na dužnosti obavezno bi izviknuo vreme ispred kuće broj jedan u Kolačarskoj aveniji, s dramatičnom razgovetnošću i zapanjujuće precizno, tako da ga komandant čuje. Sada Vajms nabi glavu pod gigantski jastuk i pokuša da prečuje gromoglasan i uznemirujući nedostatak šumova, čije odsustvo je moglo razbuditi čoveka naviklog da iz noći u noć, u određeno vreme, prenebregava izvestan zvuk.

Ipak, u pet ujutru majka priroda je pritisla dugme, i čitav svet je poludeo: svaka bogovetna ptica, životinja i, po zvuku sudeći, aligator, takmičila se sa svim ostalima u želji da ih nadglasa. Ovoj kakofoniji je trebalo neko vreme da dopre do Vajmsa. Na džinovskom krevetu je, ako ništa, bar postojala gotovo neiscrpna zaliha jastuka. Kad ne spava u sopstvenom krevetu, Vajms je bio veliki ljubitelj jastuka. Nisu za njega bile jedna ili dve žalosne vrećice perja kojih kao da se naknadno setio neko ko je nameštao krevet – ne! On je voleo jastuke među koje se možeš ukupati i pretvoriti ih u mekano utvrđenje; samo je trebalo ostaviti otvor za kiseonik.

Dok je on isplovio na posteljnu površinu, užasna larma već je zamirala. A da, priseti se on, još jedna gadna osobina sela. Selo počinje da se odvija dozlaboga prerano. Komandant je, po navikama, potrebama i sklonostima, bio noćni čovek, ponekad čak i celonoćni čovek; strana mu je bila pomisao da dvaput u istom danu možeš čuti kako otkucava sedam. S druge strane, zamirisala mu je slanina, i časak kasnije dve bojažljive mlade dame uđuše u sobu s poslužavnicima na nekakvim složenim metalnim spravama, zahvaljujući kojima je, nakon što su ih rasklopile, postalo gotovo – ali ne baš sasvim – nemoguće uspraviti se u sedeći položaj i jesti doručak koji se na njima nalazio.

Vajms zatrepta. To je već bolje! Uglavnom je Sibil smatrala kako joj supružnička dužnost nalaže da se postara da joj muž poživi doveka, i bila je ubeđena da će taj hvale vredni cilj dostići ako ga bude kljukala orašastim voćem, žitaricama koje stružu stomak, i jogurtom – a jogurt je za Vajmsa bio kao neki sir koji se nije dovoljno potrudio. Pokvarila mu je čak i prepodnevni sendvič sa slaninom, zelenom salatom i paradajzom. Neverovatno ali istinito, stražari su bili spremni da slušaju šefovu ženu od reči do reči, a ako bi šef počeo da viče i treska nogama – što je bilo sasvim razumljivo i čak oprostivo kada čoveku uskrate prepodnevnu grudvu spržene svinje – oni bi se pozvali na uputstva njegove žene, potpuno svesni da su sve pretnje otkazom prazne, a čak i ako bi i bile sprovedene u delo, odmah bi bile opozvane.

Sada se među jasticima ukaza Sibil i reče: „Dušo, na odmoru si.“ Dozvoljena hrana na odmoru uključivala je dva pržena jajeta, baš po njegovom ukusu, i kobasicu – ali nažalost ne iseckanu na komadiće pa proprženu, što je čak i na odmoru valjda bilo prevelik greh. Kafa je, međutim, bila gusta, crna i slatka.

„Odlično si spavao“, reče Sibil dok je Vajms zurio u neočekivanu gozbu.

On reče: „Ne, draga, nisam ni oka sklopio, ozbiljno ti kažem.“

„Seme, hrkao si celu noć. Čula sam te!“

Supružničke veštine zaustavile su Vajmsa da ne načini nikakvu opasku izuzev: „Stvarno, mila? Jesam li? Uh, izvini.“

Sibil je preturala po omanjoj hrpi pastelnih koverata na svom poslužavniku. „E pa, pročule se novosti“, reče. „Vojvotkinja od Spomena nas zove na bal, ser Henri i ledi Uvenuj nas zovu na bal, i lord i ledi Mud su nas pozvali na – jeste – bal!“

„Lord i ledi Mud“, reče Vajms, „pa to su dva...“

„Seme, da se nisi usudio!“, upozori ga žena, i Vajms žalostivo dovrši: „... dva pripadnika aristokratije? I mnogo balova. Dušo, ti znaš da ja ne umem da plešem, samo se gegucam naokolo i gazim te.“

„Pa dobro, ionako su balovi uglavnom za mlade. Ljudi navodno dolaze ovamo zbog toplih kupatila u Hlebanji, odmah tu niz drum. A zapravo je glavni cilj poudavati ćerke za gospodu odgovarajućeg staleža, i to podrazumeva balove bez kraja i konca.“

„S valcerom se nekako i izborim“, reče Vajms, „tu samo treba da brojiš, ali znaš da ne podnosim one plesove sa skakutanjem.“

„Seme, ništa ne brini. Stariji muškarci se uglavnom smeste negde, pa puše ili šmrču burmut. Majke se bave traženjem poželjnih neženja za ćerke. Samo se nadam da je moja prijateljica Arijadna našla prigodne muževe svojim curicama. Rodila je bliznakinje, šestice, a to je vrlo retko, znaš. Naravno, mala Mejvis je vrlo pobožna, a uvek postoji neki mladi sveštenik u potrazi za nevestom i, pre svega, mirazom. A Emili je sićušna plavušica i odlična kuvarica, ali poprilično je stidljiva zbog ogromnog poprsja.“

Vajms je piljio u tavanicu. „Ne samo što će naći muža“, proreče on, „nego će muž naći nju. Nazovi ovo muškom intuicijom.“

„A tu je i Fler“, reče leđi Sibil, ne upuštajući se. „Kako čujem, šije preslatke kapice. I, ovaj, Amanda, čini mi se. Navodno se veoma zanima za žabe, premda se bojim da sam pogrešno čula njenu majku.“ Ona razmisli časak, pa dodade: „A da, tu je i Džejn. Vrlo čudna devojka, majka ne zna šta da misli – tako bar kaže.“

Vajmsovo nezanimanje za tuđu decu nije znalo za granice, ali umeo je da broji. „A poslednja?“